

**Govor vlč. Željka Zeca, župnika rodne župe biskupa Jurja Dobrile
na misi ukopa zemnih ostataka biskupa Jurja Dobrile
Poreč – Katedrala, 17. siječnja 2025.**

Hvala Bogu što nam je dao Jurja Dobrilu, biskupa.

Osvanuo je krasan sunčani zimski dan, a mi smo s velikim razlogom danas ispunili Eufrazijevu baziliku, osobito ushićeni i sretni.

Poslije gotovo stoljeće i pol, točnije nakon 143 godine od svoga preminuća u Trstu 1882. godine, vraća se u Istru čovjek koga možemo nazvati „čovjek za sva vremena“ – biskup Juraj Dobrila. Ovdje će, u bazilici, gdje je bila njegova prva biskupska stolica, počivati njegovi smrtni ostaci do dana uskrsnuća. I kad bismo ovdje i sada imali toliko vremena da naširoko zahvatimo u njegov život i rad, još uvijek ne bismo sve izrekli. Mi tražimo riječ – dvije od Dobrili „iznutra“.

Da se sada iz naših grla prolomi pjesma „*Krasna zemljo, Istro mila, dome roda Hrvatskog*“ – koju je ispjevao Ivan Cukon upravo u godini rođenja našega biskupa 1812., a uglazbio Matko Brajša Rašan – čini nam se da bi naše šume i livade, vode naših rijeka, mali gradići i veći gradovi, sela i zaseoci, sav taj zavičaj dragoga nam poluotoka, upravo tako zatitrao kao što je onda milovao dušu i oko dragoga nam Dobrile.

Ali korak dalje pred Dobrilom je čovjek. Vidi ga malog, siromašnog, obespravljenog i treba mu pomoć za dušu i tijelo. Duhovna i tjelesna djela milosrđa treba sada oživjeti.

Odrastajući u seljačkoj obitelji, na kamenitoj, više-manje škrotoj zemlji, Juraj se učio životu: skromnosti, poslušnosti, radinosti, odgovornosti i, dakako, izdržljivosti. Podloga svemu tome bila je vjera otaca kojoj se poučavao u obitelji, osobito u dugim zimskim večerima, na ognjištu, moleći sa svima krunicu.

U župi Tinjan primio je prve sakramente. Njegova je kuća bila u Velom Ježenju, preko puta velike uvale – Drage. Ali ga kilometri nisu strašili da pješači do crkve. A neće ga strašiti niti dulje pješačenje za gimnazijskih dana u Karlovac, ni spavanje na klupi u parku u Gorici dok je čekao da bude primljen na studij.

Eto, to je mladi Juraj Dobrila. Njegov župnik uočio je vrlo brzo darovitost tog dječaka, uputio ga je u škole. Od Tinjana do Pazina, Karlovca, Gorice do Bečkog Augustineuma sezao je put vrhunskog obrazovanja – do doktorata teologije.

Ređenjem za svećenika u Trstu započinje njegov pastoralni rad. Bio je u službi kapelana, vjeroučitelja, ravnatelja djevojačke pučke škole, profesor dogmatike, rektor i profesor na Tršćansko-koparskoj bogosloviji. Na koncu bio je kanonik i župnik sv. Justa u Trstu.

Snažan u riječi i znalac svoje formacije, plijenio je simpatije mladih i ostalih. Godine 1857. dobiva puninu svećeničkog reda – postaje biskup. Kako je to tada bilo: car Franjo Josip I. predlaže kandidata a papa Pio IX ga zaređuje. Bio je to prvi Hrvat novijeg doba koji je zasjeo na biskupsku stolicu u Poreču i tada je progovorio hrvatskim jezikom. Možemo samo zamisliti kakav je zanos u narodu slijedio.

Nakon 17 godina, opet na carski prijedlog, napušta Istru i biva imenovan Tršćansko-koparskim biskupom. Tu dužnost obavlja sedam godina, sve do svoje smrti 1882. godine. Pokopan je na groblju sv. Ane u Trstu.

Sanjale su generacije svećenika Istre, na čelu sa svojim biskupima, pa i mnogi vjernici, da se Juraj vrati kući, ali smo tek mi dosanjali taj san. Danas je postao stvarnost – Dobrila je među nama.

Zato u ime svećenstva i vjernika Istre iskreno i od srca zahvaljujemo onima koji su provodili i ostvarili Dobrilin povratak kući.

Vrijeme Dobriline biskupske službe definiralo je do kraja njegovu osobu. Od neznatnog početka i nemogućih uvjeta, s malim šansama da dosegne vrh, vinuo se do zavidne visine. Kako? Božjom pomoći i svojim zalaganjem.

Juraj Dobrila je prije svega čovjek vjere. Iz vjere je postao svećenik, zatim po službi biskup, a onda, prema prilikama, prije svega dobrotvor, karitativni djelatnik, narodni preporoditelj, saborski zastupnik u Poreču, zastupnik u Bečkom parlamentu – dakle i društveno-politički djelatnik.

Međutim, vidi se kako je sav njegov angažman podređen povjerenim mu ljudima u biskupiji. Zna se da je istim načinom rada upravljao u Porečko-pulskoj biskupiji i kasnije u Tršćansko-koparskoj.

Prvo što je Dobrila kao biskup uočio bila je situacija siromaštva i nepismenosti. To je osobito bilo vidljivo među hrvatskim pukom, pa i slovenskim. Talijani su bili u boljoj poziciji. Zbog te slojevitosti naroda u Istri, Dobrila je znao više puta reći kako je on biskup svima bez razlike, ali da su potrebni prvi na redu da im se pomogne.

Sam je zapisao da je “seljački puk u Istri gotovo svuda strašno zanemaren, siromašan, bez škole i bez svojih dušobrižnika...”. Iz te dušobrižničke skrbi, na početku svoje biskupske službe, u pet mjeseci posjetio je sve župe biskupije – što pješice, što konjskom zapregom, karetom. Vrijedan je to bio susret sa svećenicima, gdje je uočio manjak hrvatskih svećenika. Susret s vjernicima bio je živi kontakt s narodom, uvijek u duhu preporodnog buđenja.

Dobrom upravom materijalnih dobara brzo se riješio prijašnjeg duga u biskupiji (38 000 kruna). Dvjestotinjak ili tristotinjak kruna tada je bila godišnja plaća inženjera ili sveučilišnog profesora. Otpustio je prijašnje upravitelje biskupskih dobara i postavio poštene i marljive seljake. Odmah je došlo do viška, koji je dijelio sirotinji.

Poznato je njegovo intenzivno pisanje pisama – čak oko 700 godišnje – kojima je tražio pomoć, molio i prosio za dobrobit svoga puka. Među onima koji su ga pomagali bio je i njegov prijatelj, đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer.

Drugo što je Dobrila, uz siromaštvo, zapazio bila je nepismenost. Trebalo ju je suzbijati. Zato je puku dao u ruke svoj molitvenik „*Otče, budi volja tvoja*“ da ga čitaju, jer će ih poučavati i odgajati. Time je ljude vjernički učvršćivao i otvarao im neizmjereno povjerenje u Boga i predanje Božjoj volji – i kad je siromaštvo prisutno i kad ga više ne bude, jer lako bi se moglo doći do one latinske „kruha i igara...“.

U toj zauzetosti osnivao je škole i stipendije za pomoć nadarenim dječacima iz siromašnih obitelji. Slao ih je u pučku školu u Kastav, a zatim u gimnaziju u Rijeku ili Senj, jer je znao da se tamo neće odnaroditi. Važna mu je bila i briga za izobrazbu domaćih svećeničkih kandidata, pa je osnovao „Stipendijsku zakladu dr. Jurja Dobrile, porečko-pulskog biskupa“.

Možemo ovdje sa zahvalnošću Dobrili i s ponosom reći da je od toga doba do presudnih dana poslije Drugoga svjetskog rata Istra uvijek imala svećenike, pa i pridružene Slovence, koji su živjeli s narodom i održali nacionalnu svijest.

Dobrila je za školovanje potrošio više od 80 000 svojih kruna. Upravo toliko je o Uskrsu 1878. godine (četiri godine prije smrti) položio za konvikt – sjemenište u Pazinu, gdje smo se i mi školovali. Kad je to plaćao, očevici su zapisali da je rekao: „Eto, sad sam opet siromah, pa hvala Bogu. Siromah sam se rodio i siromah ću umrijeti.“

Ali zlo ne staje. Godinu kasnije, 1879. Istru je ponovno snašla glad. Dobrila je opet na sve strane pisao da bi pomogao narodu. Nabavljao je žito, slao hranu, a nekima i novac da kupe žito i hranu.

Za života je za stipendije dao 160 000 kruna, a oporučno još 20 000. Njegov prijatelj Josip Juraj Strossmayer osnovao je zakladu od 10 000 kruna za potrebe Riječke gimnazije, s napomenom da se potpora daje učenicima iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre i kvarnerskih otoka. Oporučno je dobila i Pazinska gimnazija 2000 kruna, isto toliko i Družba sv. Ćirila i Metoda. Bosni je ostavio 100 000 kruna, a Pazinskom kolegiju još 6000 kruna (1904. – desetak godina prije početka gradnje).

Možemo s pravom i ponosom zaključiti:

Dobrila je bio Božji čovjek. Vođen evanđeljem prošao je svijetom čineći dobro.

Što nam danas poručuje?

Poručuje nam Isusovom rečenicom: “Idi, pa i ti čini tako”.

1. Osloni se na Boga: *Otče, budi volja tvoja...*
2. Uoči potrebe bližnjega.
3. Ne žali truda ni materijalnih dobara kad pristupaš pomoći.
4. Pošto s ponosom i mi sve od godine 2014. Imamo Zakladu “Blaženi Miroslav Bulešić” kojom pomažemo siromašnim učenicima i studentima. Uključimo se u pomoć!
5. Savjet na promišljanje: kad bismo oživjeli njegovu zakladu “Dr. Juraj Dobrila” za buduće istarske svećenike, možda bi se probudilo koje zvanje...
6. S ponosom dajem široj javnosti na znanje da je rodnu kuću, dvorište i svo imanje biskupa Jurja Dobrile pribavila u svoje vlasništvo Župa sv. Lucije Pazinske. Preko udruge u župi „Dr. Juraj Dobrila“ ide se u obnovu cijeloga zdanja. Bit će to interpretacijski centar s ciljanim programom vezanim za učenike, studente i razne skupine koji će učiti iz Dobrilina nasljeđa.

Zato, zahvaljujemo Istarskoj županiji koja nam je tada dala za početne troškove (papire, dozvole) 100 000 kuna.

Očekuje se građevinska dozvola.

Budimo svi mi u Porečkoj i Pulscoj biskupiji podupiratelji Dobrilinih životnih stavova i djela. Živimo njegovim vjerničkih duhom jer on je od sada na poseban način među nama.

Hvala.